

Leto XX. Ljubljana, julij, avgust, september 1917. Štev. 7, 8, 9.

O prezimovanju in gozdnem medu.

Urednik.

Ped tem naslovom piše gosp. F. A. Notranjski na straneh 56 in 57 letošnjega »Čebelarja« med drugim doslovno:

— — »Močno ljudstvo, dovolj medu, dovolj zračnosti v panju in mir smatram za temeljne pogoje, da čebele dobro prezimijo in da ostanejo zdrave.« — In dalje: »Vobče se smatra gozdni med kot povzročitelj čebelne driske. Moje čebele imajo vsako leto več ali manj gozdnega medu, a do sedaj še nisem opazil, da bi jim kaj škodoval. Le en panj, ki je izgubil matico, je onesnažil satje. Škodljivost gozdnega medu si tako razlagam, da ostane od kasno nanošenega gozdnega medu večja množina celic nezadela-nih. Nezadela ni med v zaduhlem, vlažnem panju splesni, se razkroji in skvari; le tak gozdni med bi utegnil povzročiti čebelno drisko. Če bomo torej skrbeli, da v panjih ne bo zaduhlosti in vlage, tudi gozdni med ne bo čebelam škodljiv.« — Svoj članek zaključuje gosp. Notranjski: »Predmet se mi zdi za naše čebelarstvo tolike važnosti, da bi gotovo ne bilo odveč, ako se o stvari oglase tudi še drugi, bolj izkušeni čebelarji.«

Ne da bi se smatral za bolj izkušenega čebelarja od gosp. Notranjskega, ki v svojem članku izkazuje mnogo čebelarske izkušnosti, se ven-dar oglašam in bi rad sočebelarje opozoril na pogoje, s katerimi nam je računati pri letošnjem prezimovanju čebel. Oglejmo si jih po vrsti, kakor jih zgoraj našteva gosp. Notranjski.

1. **M o č n o l j u d s t v o.** Ali imamo letos močna ljudstva? Pri nas jih nimamo, in gosp. Žnideršič mi je o priliki čebelarskega shoda o Velikem Šmarnu v Ljubljani tudi tožil, kako zelo so se skrčile njegove čebelne družine. Pri večnem letošnjem lepem vremenu niso imele čebele nikakega oddiha in pri neznosni vročini in suši so iskale »v potu svojega obraza« pičlih virov nektarja. Jelovega medu je bilo sicer ponekod obilo, ali ob-nožine ni bilo, ker je bilo zamorjeno skoraj vse cvetje. Vsled tega je bilo v panjih tako malo zalege, naraščaja, da ni čuda, če je bilo vedno manj živali. Moral sem jeseni, kljub veliki sedanjí vrednosti posameznih panjev,

močno družiti, da imam vsaj nekaj bolj živalnih plemenjakov. Večina mojih panjev pa je tako šibkih na čebelah, da me že vnaprej skrbi, kako bodo prezimili. Take slabiče je pač treba skrbno zapažiti.

2. D o v o l j m e d u. Ta točka bi morala biti pravzaprav na prvem mestu, ker je najvažnejša. Dovolj medu, oziroma prav obilo so ga imeli letos po večjem delu Kranjske, na Notranjskem pa celo toliko, kot že davno ne, ker je jelka vsled vročine izredno medila. Pri nas je prav malo jelke, in še ta malokdaj medi. Pred osemnajstimi leti sem prišel v ta kraj, in takrat mi je pravil tukajšnji najstarejši čebelar, sedaj že tudi ranjki Rôpov oča, da ni bilo ne smreke, ne jelke že šestnajst let. Za časa mojega tukajšnjega čebelarjenja pa je medila jelka letos četrtrič, pa letos samo toliko, da je potemnila med, kar ga je bilo že prej v panjéh. Pomlad je bila tod glede medu izredno dobra, poletje zanič, in zadnje nade smo stavili v ajdo. Pa kakor omenjam tudi v članku »Resnici na ljubo« v tem »Čebelarju«, so šli panji ob ajdovem cvetju na teži celo znatno nazaj. Povsod naokoli je ob tistem času kolikortoliko deževalo, gôri pod gorami celo včasih precej obilo, le na Kranjskem in Sorškem polju ga ni bilo kanca. K sreči sem imel še kakih 30 kg sladkorja, da sem dal vsaj najslabejšim kranjičem toliko, da že zdaj ne cepajo za lakotjo, kakor cepajo nekemu sosedu. Če ne dobimo sladkorja, bomo čebelarji v bližnji okolici Kranja z grozo pomnili zimo od 1917 na 1918; čebele jo seveda ne bodo, ker bodo povečjem že do Božiča ali Svečnice pomrle. Prav, da bi bil takrat še pri vojakih, da bi mi ne bilo treba gledati tega gorjá. Sicer pa upajmo na pravočasno pomoč in izdatno!

3. D o v o l j z r a č n o s t i. Kranjič, ki ima prgišče čebel in komaj kot zapre, je kmalu dovolj zračen; če je pa količkaj razpokan, ali da zadnja končnica ne zapira dobro, pa je te dobrote kmalu preveč. Zato je treba te vedno dobro zapažiti ne le zgoraj in ob straneh — če se ne tišče drug drugega —, ampak tudi zadaj; razume se, da morajo ležati tudi na topli podlagi. Za paženje je najbolje listje, posebno gabrovo, ker je suho zelo zvito, in zrak od panjev vso vlago polagoma odvaja. Vse drugače pa je pri panjih z velikimi družinami, zlasti pri pokončnih. Dunajčani so me sami izučili, kako jih je prezimiti. Prej sem jim deval zadaj stekleno okno in v preveliki skrbi, da bi ne prišlo preveč mrzlega zraka noter, sem vse špranjice med stenami in oknom zamašil z bombaževino, k oknu sem prislonil še slamnico, na ločilne deske med vališčem in mediščem pa sem položil drage, po dva prsta debele odejce iz kozine. Naposled sem še žrela zožil na komaj za dve čebeli širine, prav po Güntherjevem trdilju, da potrebujejo čebele pozimi »verteufelt« malo zraka. Pa je tako uzimljenje marsikatero čebelno ljudstvo plačalo s svojim zdravjem in celo življenjem.

Zdaj dunajčanom ne devam več zadaj oken, močnim celo slamnice ne, ravno tako ne pokončnim gerstungovcem, ampak samo vratca dobro zaprem. Žrela pustim odprta, kakor so bila čez leto; le če je treba kakšno previsoko z izrezano deščico zasloniti, da ne pride v panj miš ali rovka.

Slamnice primaknem šele spomladi, kadar čebele že izletavajo in imajo že več ali manj zalege.

V današnjem članku »Čebelarstvo na Kranjskem pred stoinpetdesetimi leti« tudi beremo, da so delali stari Kranjci močnim plemenjakom za zimo zadaj duške. Imel sem že sam par starih panjev s takimi dušniki, pa nisem vedel, kaj utegnejo pomeniti.

Bral in slišal sem že mnogokrat, kako slab je gozdni med za prezimovanje čebel. Tudi gosp. Žnideršič mi je zadnjič pravil, da se mu je pri čebelah redno, kadar jih je prezimoval na takem medu, pojavljala griža in mu decimirala ljudstva.

Jaz si tolmačim ta pojav tako: Jelov med se, kakor znano, veliko huje strdi (kristalizira), kot vsak drug med. Vsled tega izgubi tudi več svojstva, vsrkavati (absorbirati) vlago. Posledica temu je žeja čebel, in ker ne morejo pretrdo strjene strdi uživati, tudi lakota. Zato niso redki slučajji — omenjenih je tekom let tudi več v našem »Čebelarju« —, da so čebele na jelovem medu lakote poginile, ali da po čebelarško govorim, pomrle. Žejne čebele pa ne pridejo, kakor tudi brezmatične, nikoli do pravega miru, in čim nemirnejše so, tem večja vročina nastaja v panju, ki izžene iz gnezda vso vlago, da zlo postaja vedno večje. Ako to dolgo traja, postanejo čebele grižave. Griža pa se ne pojavlja samo s tem, da izpuščajo čebele svoje iztrebke v panju in onesnažijo satovje, ampak so tudi bolne. Vneta imajo črevca, in učeni apisti so z drobnogledi zasledili tudi bacil, ki povzroča to bolezen. Saj so mlade čebele tudi zelo napetih zadkov, zlasti če vsled slabšega vremena ne morejo več časa izleteti, ali bolne niso, in tudi njih iztrebki niso tako redki, kot pri grižavih čebelah.

Pred leti sem bral v nekem čebelarskem listu ali taki knjigi, da če se sluti pri čebelah žeja, naj se žrelo takoj popolnoma odpre, in še zadaj naj se jim dá duška; nemir se bo polagoma polegel. Iz svežega zraka more potem med vsrkati dovolj potrebne vlage, in to zadostuje, da ga morejo čebele uživati.

V gnezdu, — poudarjam da v g n e z d u — grižavih čebel še nikoli nisem našel tekočega medu, kakršnega imajo zdrave čebele vedno nekaj. Če sklepam iz tega dejstva nazaj in iščem po vzrokih, pridem do spoznanja in zaključka, da je žeja prvo zlo, ki rodi druga zla, katerih posledica je šele griža.

Kdor prezimuje svoje čebele na jelovem medu, naj skrbi torej za dobro zračnost panjev, nikakor pa ne za p r e p i h. Žnideršičevi panji so za prezimovanje na ajdovem medu ali na sladkorju dovolj zračni, ali če sedé čebele na samem jelovem medu, bi jim jaz zadnjo slamnico nekoliko odmaknil, da bi imel zrak v vališču zvezo z onim v medišču, in najmočnejšim bi je celo noter ne deval prej kot tja na pomlad.

4. M i r. K tej točki gosp. Notranjskega mi ni treba ničesar pripomniti, saj to je že stara »storija«, da potrebujejo čebele pozimi mir in mir in zopet mir, ravno ker je nemir posredni povzročitelj griže, ali če že ne ravno griže, vsaj velikih izgub na čebelah, ker se razlezejo od gnezda in

otrpnejo. Vsekako pa nemirne čebele tudi več použijejo, kar bi bilo lahko letos pri nas za marsikateri panj usodepolno, ker so že itak na pičlem. Pozimi naj ti bo čebelnjak kakor svetišče, v katerem si upaš komaj dihati!

In še nekaj, kar sicer ne spada sem, ali pa tudi, saj gre za čebele in za njih prehranitev. Za sladkor je bilo namreč naznanjeno v raznih časopisih, vendar je mogoče tu ali tam kak čebelar, ki ni ne bral, ne po drugih izvedel za naročitev sladkorja in ga vsled tega ne bo dobil. Pravi čebelarji so še vsekdar dokazali, da so ljudje dobrega in blagega srca in bodo to tudi ob tem času najgorje sebičnosti ter odstopili od svojih manjših ali večjih deležev po kako malenkost sladkorja onim, ki niso dobili ničesar. Tako vsaj nihče ne bo na škodi vsled tega, ker so skoraj vsi pustili »Čebelarja« na cedilu, da ni mogel iziti pravočasno. Pa bo rekel kak tak, ki še mignil ni s peresom za »Čebelarja«, da naj piše »Čebelarja« urednik, a jaz pravim, da je urednik za to, da tvarino urejuje. Pisal ga je začetkom pod raznimi imeni res skoraj večinoma sam, ali ob zaključku dvajsetega letnika »Čebelarja«, ki je razbistril že toliko čebelarjev, se to ne »šika« več! Tudi nadlegoval ne bo z nadležnimi prošnjami kot cigan nikogar več, ker se to ne spodobi napram narodnim delavcem, ampak se bo lotil v svojem prostem času rajši kakega hvaležnejšega posla, n. pr. si bo napravljajl polagoma Žnideršičeve panji, saj je cimpermanov sin in zna še izza mladih let prijeti za žago in oblič. Zraven pa se mu ne bo treba ne jeziti, ne žalostiti nad brezbriznostjo »Čebelarjevih« nesotrudnikov, temveč zadovoljno bo žvižgal ali pa se pogovarjal s svojo ljubo Dánico, ki bo zraven gledala ali pa bo sama imela kako čebelarstvo opravilo, saj je, kakor je majhna, stara komaj dvanajst let, vendar že velika čebelarica in zelo pridkana, ob mirnem času pri čebelarstvu očetova desna roka, o vojnem pa njegova namestnica.

Vojni spomini.

(Sestavil invalid.)

»Kliče me cesarjev glas
tja, kjer grom bobni.«

Težko sem zapustil svoje drage domače, svoje ljubljene čebelce ob odhodu v vojno službovanje. Srce je ihtelo ob zadnjem pozdravu družine, ob zadnjem pogledu na tiho in mirno snivajoče čebele. Temna, neznaná, skrbi polna bodočnost je težila dušo, morila duha. Zakaj »Bog ve, Bog ve, če še kdaj tebe videl bom.«

Odšel sem. Začelo se je novo življenje. Tam v beli Ljubljani smo vadili doma in v okolici. Bilo nas je velik roj. Ob prostem času sem mislil na svoj dom, na čebele. Ker smo bili šele v februarju, sem imel le malo prilike obiskovati čebelarje ter njihove čebele. Mnogokrat smo pa kramljali o njih s tovariši-čebelarji. In čas je minil hitreje. Za trenutek so bile pozabljene moreče skrbi. Nekateri topli februarjevi dnevi so vzbudili prve znanilke pomladi, ki so jih obletavale posamezne čebele. Z zanimanjem sem opazoval ob vojaških izprehodih pridno živalco.

Toda le malo časa. Zašli smo v zimo. Tam v Brežah na Koroškem je pokrival naravo še debel sneg. Ostri, mrzli vetrovi so brili čez zimsko naravo. A tudi tu je kmalu zakraljevala Vesna. Solnce je začelo pošiljati svoje tople žarke na zemljo. Zimska odeja je ginila. Prikazovale so se prve pomladne cvetlice. Čebelce so se vzbudile iz zimskega spanja ter veselo obletavale svoj stan in bližnjo okolico. Poiskal sem o prostem času domačega čebelarja, ki me je radevolje vodil k svojemu čebelnjaku. Seveda sva se razumela v začetku le težko. Govoril je v svojem narečju. Prepričal sem se, da v breški okolici s pridom čebelarijo z našimi sivimi kranjicami. V uljnjakih sem opazil kranjice, gerstungovce ter panji z nemško normalno mero; torej večinoma premakljivo delo. Ker so bili čebelarji večinoma preprosti, kmetski ljudje, sem mislil na naše kranjske stare čebelarje, ki si mnogi nikakor nočejo nabaviti panjev s premakljivim delom, ampak čebelarijo vedno le v kranjičih, kojih donos se ne da nikdar primerjati z onim, premakljivega sistema. Zato začni vsak tudi z A.-Ž. panji!

Zopet v Ljubljani! Krasni pomladanski dnevi! Narava je že zavita v prvo zelenje. Le glej pred uljnjakom veselo, neprestano, neumorno šumenje in vrvenje! Koliko kratkih, poučnih ur mi je nudil krasni in vzorni čebelnjak v Marijanišču s skoro samimi A.-Ž.! Oskrbuje ga prijazen gospod prelat Kalan, ki vsakemu z veseljem razkaže bogato notranjo opravo. Koliko poučnega sem videl na vrtu c. kr. učiteljišča pri vzornem čebelnjaku, ki ga mojstrsko oskrbuje gosp. prof. Verbič. Srečni gojenci, ki imajo tako lepo, ugodno priliko, se teoretično in praktično vaditi v čebelarstvu, da lahko pozneje s pridom gojé umno in napredno čebelarstvo v šoli, med narodom! Čebelar, ne zamudi prilike obdohodu v Ljubljano ogledati si teh dveh čebelnjakov! Gotovo odideš s trdnim sklepom, si vsaj deloma urediti svoje čebelarstvo na enak način.

Mislil sem pri enakih obiskih na svoje čebele ter si želel, da bi imele tudi te enako skrbno roko ter srečno dočakale moje negotove vrnitve. Marsikatero dolgo večerno uro sem si s takim premišljevanjem skrajšal na svojem stanovanju. Manjkalo tudi ni priljubljenega »Čebelarja«, ki mi ga je dopošljala žena poleg svojih pisem s poročilom o stanju čebel, dobro vedoča, da mi za kratek čas napravi veselje in razvedrilo.

Sluteč, da bo kmalu, prekmalu konec mojega bivanja v Ljubljani, sem izprosil dvadnevni dopust, da še enkrat, morda zadnjikrat, obiščem svojo družino in čebele. Našel sem doma večinoma vse v lepem redu, nekaj pa sem še uredil. Na zunaj vesel in zadovoljen, v srcu s težkimi skrbmi sem se vračal.

Slutnja se je uresničila. Kleti italijanski zaveznik je že očitno kazal zobe in rožljaj z orožjem. Zahotelo se mu je po naši solčni Goriški, cvetočem Trstu, sinji slovanski Adriji. Nenadno povelje, dodelitev k »marškompaniji«, bojna oprema, odhod na državni kolodvor, in že smo drdrali po lepi Gorenjski na Tolminsko z vlakom, ozaljšanim z zelenjem

in slovenskimi trobojnicami. Krasen majnikov dan, veselo ukanje in ubrano petje vrlih domobrancev je privabilo ob progo na stotine gledalcev. Veselo so mahali z robci marsikateremu v zadnji pozdrav. Gledalci so stali ob progi tudi po baški dolini. A tem nisi bral veselja na obrazu. Trla jih je moreča skrb, skrb, ali ostanejo na svoji rodni zemlji, ali jim potisne potuhnjeni zaveznik begunsko palico v roke. Enaka skrb prebivalcev po tolminskih vaseh. Neprestano vpraševanje, čemu tod toliko vojaštva. Kaj naj to pomeni? Skrb je povečalo še novo kopanje jarkov, napenjanje bodeče žice. Vprašanj brez konca in kraja.

Da je bilo čebelarstvo na Tolminskem dobro razvito, o tem so me poučila razna poročila Tolminskega čebelarskega društva. Imel sem sedaj priliko prepričati se tudi osebno. Našel sem več čebelnjakov, kjer so bili uvrščeni poleg kranjčev tudi albertijevci. Pred vsemi se je odlikoval čebelnjak tolminskega nadučitelja gosp. Kašca, ki ima gotovo zaslug, da se je čebelarstvo okrog Tolmina lepo razvijalo. Ko smo odrinili v pripravljene postojanke na desni breg Soče, mi je bila takoj jasna usoda, ki bo zadela tolminsko čebelarstvo. Svojo begunsko usodo je lepo opisal v »Čebelarju« gosp. Kašca sam.

Vsled razvrščenja čet smo odšli v Vipavsko dolino. Med potjo črez Trnovski les sem tuintam oddaleč zapazil kak čebelnjak, ki me je pričal, da najdeš slovenskega čebelarja tudi po teh gorskih vaseh.

Po Vipavski dolini sem opazil v večjem obsegu čebelnjake s kranjčji poleg panjev s premakljivim delom. Za opazovanje je bilo le malo časa. Hiteti je bilo treba na ogroženi, sedaj s krvjo napolnjeni, razorani Doberdob. Zadaj ležeče vasi so bile deloma izpraznjene. Ko so pa začele nositi sovražne 28 cm granate pustošenje in smrt med mirne prebivalce, tedaj so bile uboge vasice skoro izmrle. Videl si le vojaštvo. Ljudje so pustili v zadnjem hipu vse, da so le rešili golo življenje. Več čebelnjakov sem videl, a bili so že prazni, oropani, uničeni. Neizbrisno mi ostane v spominu lep čebelnjak, napolnjen s samimi albertijevci v vasi Gabrije blizu Mirne. Po zunanosti hiše sem sodil, da je moral tu stanovati inteligentnejši gospodar. Pozneje sem izvedel, da je bil ta neki upokojen sodnik. Granate so udarjale pred hišo, na vrt, povsod okrog vasice. Čebelnjak razdrt, panji razmetani, oropani, uničeni. Žalostna in grozna posledica vojne, ki ne pozna meje, usmiljenosti.

Kakor me je užalostila ta slika, tako sem se razveselil v Prvačini celih rojev čebel, ki so ovohale v vojaškem skladišču na postaji v vrečah in po tleh sladko konjsko krmo »melaso«. To je bilo veselje gledati! Imele so bogato bernjo na sladkorju. Če so bili o tem poučeni okoliški čebelarji, mi ni znano.

Potujoč po pustem dolnjem Krasu sem imel zopet priliko opaziti več čebelnjakov, ki so pričali, da živi tudi na kršnem Krasu slovenski čebelar. Prišedši v vas Zgonik, sem ravno zaznal, da ima tamošnji g. župnik lepo urejen čebelnjak z albertijevci. Preden smo se ustalili, že povelje za odhod. Videl sem lični čebelnjak le oddaleč.

Ogledal sem si pa dva albertijevca v neki drugi vasi. Že prvi pogled mi je bil priča, da čebelnjak nima gospodarja. Odšel je tja, kamor mnogi drugi, na bojišče. Panja je napravil gospodar sam. Mojrstrskega dela ni bilo videti. Vedel sem takoj, da tudi v notranjosti ne more biti reda. Eni okvirji previsoki, drugi prenizki, vsi zverženi. Zato je bil prostor med in nad njimi preširok ali preozek. Poizkušal sem urediti, a ni šlo. Čebele so pritrdile okvirje na vse strani, preširoke prostore zadelale. Seveda opravljanje v takem panju ni lahko. Medu pa sta bila oba panja polna. Ob tej priliki naj opozorim čebelarje, ki sami izdelujejo panji, da so predpisane mere neobhodno potrebne. Kdor misli, da je vseeno, nekaj milimetrov več ali manj, se jako moti. To veljaj tudi za mizarje, ki imajo naročila za nove panji!

Poletje se je nagibalo h koncu. Začela se je jesen. Tudi pridne čebele se pripravljajo na kršnem Krasu na zimo, nevedoč, li učkajo na svojem domu zopetne tople pomladi. Ustalili smo se tudi mi za več mescev v sedaj v razvalinah se nahajajoči vasi Kostanjevica, za čigar posest se bijejo ravnokar vroči boji.

Razume se, da sem se v času svojega bivanja na bojišču živo zanimal za svoje čebele. Večinoma vsako ženino poročilo me je jako razveselilo, marsikatero tudi užalostilo. Spoznal sem, da manjka čebelam pravega gospodarja. Tuj oskrbnik navadno skrbi le za svoje čebele, v oskrbo prevzete so mu le pastorka. Žalostno, a resnično! Ostala mi je komaj polovica panjev.

V dolgih jesenskih in zimskih večerih sem si krajšal čas s prebiranjem čebelarskih knjig. V veliko razvedrilo mi je bil vsak zvezek »Slov. Čebelarja«. Tako sem prejel tudi decembrov zvezek leta 1915. Iz nadpisov sem izpoznal, da bom imel v bližini fronte nekaj kratkočasnih uric. Nisem se motil. Članek zanimivejši od članka. Bral sem pozno v noč. Ponoči pa sem čebelaril v snu, da je bilo veselje. Zdrnilo me je proti jutru nenavadno močno topniško streljanje. Kleti, nezvesti Italijan je poizkušal prodreti doberdobsko fronto. A vsul se je nanj roj uničujočih granat in šrapnelov. Napad je bil odbit. Grmenje je potihnilo. Nehote sem mislil na boj, ki se je vnel radi A.-Ž. panju v »Čebelarju«. Na bojišču je pač bilo ob napadu pokanje, hrustanje, žalostno cviljenje in ječanje ranjencev. Vendar taki izrazi pri ubogih čebelcah niso na mestu. Rabiti bi jih smel kvečjemu lajik, ne pa umen čebelar.

Vojna o A.-Ž. panju se je srečno končala. Kdaj se pa konča strašna svetovna vojna, ki kani pregnati s slovenskih pokrajin še marsikaterega čebelarja, o tem vedo višji duhovi. Moj je deloma že ubit. Zdravja iščem kot invalid pri svoji družini in ljubih čebelah.

Čebelarji!

Spomnite se svojih članskih dolžnosti in poravnajte v najkrajšem času članarino, brez katere se »Slov. čebelar« ne more uspešno razvijati.

To in ono.

Lakmayer.

Gerstungov nauk: »Ko odpade matica, neha proizvodjanje jajčec, odkrite zalege čimdalje manj ali nič, odjemalcev beljakovine ni. Ta stopa čimdalje bolj v napetost, zaostaja posebno v najmanjših čebelah, ker ni matice, da bi jo krmile. Ta obilna beljakovina v životu mladih čebel vpliva posebno na jajčnike, ki se toliko razvijajo, da prično tvoriti jajčeca, in čebele, hočeš nočeš, morajo leči jajčeca.«

(Primerjaj »Slov. Čeb.« XX, št. 5., 6. str., 64.)

Ali je ta trditev dokazana, ali je to samo Gerstungova domišljija?

Torej treba je odjemalcev beljakovine, ako pa teh v panju ni, prično navadne čebele leči jajčeca. Potemtakem bi človek lahko dosledno sklepal, da če se poda brezmatični družini, (ko so že v nji pričele trotočke leči jajčeca, ker ni odjemalcev beljakovine), možnost beljakovino oddajati, da samoobsebi zaleganje celic s trotočskimi jajčeci preneha, ker odpade vzrok, zakaj so jih zalegale.

Pred nekaj tedni sem pregledaval plemenjake-starce, ki so bili namenjeni za roje in že obrojili.

Eden izmed njih ni imel matice, pač pa veliko jajčec v čebelnih kakor tudi v trotočskih celicah, v marsikateri tudi dve, tri neredno posejane na in pri dnu celice. Čebelne celice z ličinko so že bile podaljšane.

Očividno so torej pričele trotočke svoje za plemenjak pogubno opravilo.

Odstranil sem proti večeru iz tega panjů vse satnike in čebele in premestil začasno v drug prazen panj. Iz prav močnih plemenjakov sem pa prenesel v izpraznjeni panj lepe satnike z odprto in zaprto zalego, pa brez čebel, in gnezdo pravilno uravnal. Nato sem jemal trotočske sate in z vsakega pometel čebele na tla poleg čebelnjaka. Sate s trotočsko zalego sem raztopil v vosek.

Ker je bilo toplo, so se čebele takoj od tal dvignile in odletavale na svoj prejšnji prostor. Sedaj sem jim še pridejal prav lepo, oplojeno letošnjo matico, zaprto v kletko. Drugo jutro, ker so bile čebele povsem mirne in zadovoljne, sem jo izpustil v gnezdo.

Panj je mirno izletaval in donašal vse potrebščine. Bil sem torej prepričan, da so trotočke ali ostale zunaj, ali da so nehale jajčeca leči, in da bo nova matica uspešno gospodarila.

Vendar sem pa čez 14 dni odprl panj, da ga pregledam, če je v redu in koliko ima zalege, oz. medene zalege. Ali v panju matice ni bilo, in v praznih celicah zopet polno trotočske zalege. Trotočke so se torej vrnile, matico udušile in gospodarile dalje.

In vendar sem bil dal v panj toliko odjemalcev beljakovine!¹ Takih izkušenj imam že več.

Korenito sem ga ozdravil šele potem, ko sem zvečer istega dne vanj preselil drugo razvito čebelno družino z vsem njenim zaleženim satjem, s čebelami in matico, čebele iz tega trotovskega panjú pa pometel na tla, da so se polagoma k novim naseljencem pridružile. Sedaj so šele našle trotovke zasluženno smrt.

Čebelarstvo na Kranjskem pred stopetdesetimi leti.

Spisal dr. Anton Janez Scopoli. Prevel Makso Pirnat.

(Nadaljevanje iz lanskega letnika.)

Deveto opazovanje.

Roji so pri nas deloma naravni, deloma pa narejeni, in zopet deloma pomladni ali poletni, ki se zopet dele v prvce, drugce in tretjiče. Čim preje izlete naravni, (ki nastanejo zaradi pomanjkanja prostora v panjih in vsled preveč pomnoženega števila družine), tem bolje je, in nasprotno. Zato tudi boljši pomladni roji neredko iznova rojé med 15. junijem in prvim tednom julija; tisti roji, ki izlete po prazniku sv. Urha, so slabši od prejšnjih, četudi imajo mnogo ljudstva; najslabši pa so oni, ki rojé ob ajdovem cvetu; pozimi namreč laglje poginejo, ako pa so jo prebili, prekašajo druge po največji pridnosti. Prvi roj spremlja neki del starejših čebel in že oplojena matica, ki takoj leže jajca v stanicah, kakor hitro so narejene. Včasih se pojavi namesto starejše matice več novih, kadar prvo matico umori družina, ako je zadržana v panju zaradi neugodnega vremena in ne more več čakati; tedaj namreč izrede nove matice na ta način, da preneso čebelna jajca v posebne stanice, in sicer na rob sata, ki je narejen v ta namen. Kadar hoče izleteti roj, se sliši tri dni preje neki nenavaden glas pi, pi, pi in kva, kva, kva, in mnoge čebele vise v gručí pred žrelom. Drugi roj ima manj čebel in izleti navadno deveti dan po prvem. Tretji roj je slabši od prvih dveh, in naši čebelarji ga izkušajo združiti z drugimi čebelami (s prvotnim ljudstvom), s tem, da odstranijo matico in jo zapro v kletko, in tako preprečiti izlet. Naši čebelarji tudi uspešno pomnože čebele, ki donošajo obilo hrane, čeprav je bilo vreme sedaj suho, sedaj nekoliko vlažno in naposled toplo; ako je bilo vreme dolgo vlažno in deževno, prehladno, in ako so dolgo razsajali po dotičnem kraju viharni vetrovi, je nasprotno opaziti mnogo manj naravnih rojev. Isto povzročé prezgodaj pomorjeni trotje, preveliki panji in navzočnost trotovke. Da so roji godni, to napoveduje nekaka vlaga, ki se pokaže v pomladnem času

¹ In prišle so nazaj tudi trotovke, ki so umorile matico, ali so jo čebele same, da je ostal v panju »status quo«.

okrog zadnje panjeve končnice. Tisti, ki žele hitreje imeti naravne roje, dajejo čebelam ob cvetju črešnje tole pijačo: poljubno množino medu, dobrega žlahtnega belega vina, kolikor zadošča, da postane med tekoč, dva dela dišečih klinčkov, dva dela moškatovega prahu in en del cimeta. K dvema merama medu pridenejo $4\frac{1}{3}$ lota dišav. Na ta način je dobil nekdo iz 38 panjev 32 rojev, medtem ko je bilo drugo leto, v katerem je dal čebelam med brez dišav, iz 36 panjev samo 24 rojev.

Deseto opazovanje.

Ako umori matico pri izletu lastovka ali sršen, ali če jo umore druge čebele v tujem panju, v katerega je šla vsled krajevne zmote, nemirno išče izgubljeno gospodinjno osirotelo ljudstvo po panju in ob njegovem žrelu. V tem slučaju preprečijo naši čebelarji pogin, ki preti vsemu ljudstvu, na ta način: Ob času roja stoji gospodar pred panjem; kakor hitro izleti prva matica, ulovi sledeče in zapre obenem z nekaterimi delavkami vsako posebej v lesene kletke, ki so po tri palce dolge, široke pa po dva palca. Tem ujetnicam da čebelar zvečer med, dokler ne začno čebele, ki so izletele, staviti satja. Ako je torej omenjeni panj izgubil svojo matico, postavi vanj v škatlici zaprto matico in jo oudi pusti tako dolgo, dokler se čebele ne pomiré in je ne sprejmejo. Pripomniti je vendar treba, da matica, ki prva izleti, ni vedno tista, ki so si jo izbrale čebele, kakor je jasno razvidno iz sledečega zgleda. Neki čebelar je zaprl v leseno škatlico drugo matico obenem z nekaterimi delavkami. To ljudstvo, ki ga ni oviral glas kotla, na katerega bi kdo tolkel, je plašno letalo okoli in ni moglo najti prostora, kamor bi se usedlo. Ponoči je begalo zelo nemirno semintja in ni sedelo združeno v gruči, kakor se to sicer zgodi. Drugi dan bi bile čebele, ki jih je spravil v panj, vse izletele, ako ne bi bil previdni čebelar zamašil panjevega žrela. Ko je torej opazil, da se te čebele samo vsled tega nenavadno vedejo, ker je bila ugrabljena prava matica ljudstva, je postavil v panj drugo matico, zaprto v kletko; ko so čebele to ugledale, so se pomirile, zbrale so se v eno gručo in začele takoj v navadnem redu staviti satje, druga matica pa je ležala, obdana od nekaterih čebel, blizu zadnje panjeve končnice; modri čebelar jo je zaprl v kletko in jo prihranil za drugo rabo.

Enajsto opazovanje.

Umetne roje napravljajo naši čebelarji na več načinov, in sicer:

Prvič. Izrežejo iz drugega panjú del sata, kateri hrani jajčeca zalege, in ga prilepijo obenem z delavkami, ki sede na njem, na zgornjo desko drugega obrnjenege panjú z voščenimi kroglicami tako, da moreta med temi kroglicami hoditi po dve čebeli. Potem pritrde ob straneh in na spodnjem delu taisti sat z lesenimi cveki, da ne odpade, kadar je treba panj postaviti na določen prostor. V tej legi postavijo panj, potem ko so zamašili žrelo, v temen prostor, kjer ga puste dva dni, da čebele jačje

pritrde sat na zgornjo desko. Tretji dan postavijo panj iz teme na svetlo in odpro žrelo, da morejo zaprte čebele prosto letati. Tako si zrede delavke iz poljubnega jajčeca matico, ki naposled pomnoži družino v narejenih stanicah.

Drugič. Izbero panj, ki je močan in ima obilo zalege, in iz njega preženo čebele (tretjino jih vendar puste) obenem z matico v drug prazen panj. Ta panj postavijo na oni kraj, kjer je stal prejšnji, tega pa, polnega medu in voska, postavijo na drug kraj, ki je oddaljen četrte ure od skupnega čebelnjaka. Tako si zrede čebele, ki so brez matice, drugo, da o svojem času pomnoži zarod. Ker pa so panji, ki so brez matice, bolj izpostavljeni ropanju, zato pazijo prvi teden vsak dan, da ne morejo priti druge čebele v ta samotni panj. Medtem pa vsak dan krmijo čebele z medom, posebno če v dotičnem letnem času ni dovolj medunosnih cvetlic; lačne čebele namreč niso pripravne za delo in lahko zanemarijo matičino jajčece. Ko mine en mesec, neso ta panj na staro mesto in tako dobé iz ene družine dve.

Tretjič. Vse čebele spravijo v drug prazen panj in ga prestavijo na taisto mesto, da postavijo novo satovje. Stari panj, v katerem je obilo samega medu in voska, postavijo tako na enak drug panj, da morejo čebele hoditi iz spodnjega panjů v zgoraj postavljeni panj. Drugi dan odstranijo zgornji panj in ga postavijo na drug oddaljen kraj, da si spodnji panj zreði novo matico, ki je šla iz ljubezni do nežnega zaroda v gorenji panj. Črez mesec dni postavijo panj na prejšnje mesto. Treba pa je vsak dan krmiti in rediti čebele, ki stanujejo v novem panju, ki je brez medu in voska.

Dvanajsto opazovanje.

To umetno pomnoževanje panjev je zlasti tedaj priporočljivo, kadar letni čas ni ugoden za naravne roje, in se čebele preveč brigajo za med. Ako pa se pripeti nasprotno, tedaj je treba paziti, da pozimi in spomladi ne poginejo vsled pomanjkanja paše, kar je treba preprečiti s tem, da jim dajejo med ali drugo nadomestno hrano. Tudi ne uĝaja našim čebelarjem enako vsak način, o katerih smo preje govorili; prvega namreč ne odobravajo, drugega smatrajo za preveč nevarnega, tretjega pač za varnejšega od ostalih dveh; kajti 1. se ne zmanjša moč v celi družini, 2. se ne pokonča nič zalege, 3. se čebele ne onesnažijo z medom, 4. je panj manj izpostavljen ropanju, 5. se gotoveje dobe novi roji, 6. se tu ni treba nič bati, da bi čebele ušle.

Trinajsto opazovanje.

Nekateri združijo dva roja, ako sta slabotna in imata malo ljudstva, v enega. Toda pravijo, da se mnogo laĝlje združi prvi roj z drugim, kakor drugi s tretjim. Nekateri združijo ob cvetu ajde starejše čebele z mlajšimi; pravijo, da jih na ta način pomladé. Imajo tudi navado če-

bele, ki so dolgo brez matice ali ki so oslABLJENE vsled napadov roparic, iz panjů izgñati in združiti z drugim ljudstvom, panj pa postaviti na drugega, v katerem ni satov. Nekateri tudi združijo slabotnejša ljudstva, ki bi pozimi gotovo poginila, s takimi, ki so samo polovico panjů napolnila s satjem, in tako pogosto srečno ohranijo obe ljudstvi. Pa tudi na one panji, ki so polni medu in voska, marljivo pazijo, in da ne bi jim slučajno škodoval pozimi zrak, premalo osvežen, napravijo v zgornjo in zadnjo desko blizu vogla od obeh strani odprtino, ki je palec dolga, široka pa ne nad dve črti.

(Konec prihodnjic.)

Kako sem pridelal lani iz štirih Žnideršičevih panjev 120 kg medu.

Urednik.

Lansko leto spomladi sem že slutil, da bo treba prej ali slej zamenjati lovsko puško z vojaško, zato sem že pred rojevino napravil načrt, kako bom čebelaril v Žnideršičevih štirih panjih. Dva sem imel v vališčih obljudena, dva pa prazna, ker sem ju prejšnjo jesen kasiral ter združil z ostalima dvema.

Prva dva prvca, ki sem ju dobil oba na 5. maja, sem vsadil v vališče praznih dveh panjev, naslednje štiri pa v štiri medišča. Vsadil sem vse na izdelano satje, ki sem ga imel v rezervi tudi še nekaj od dveh eksportnih panjev.

Najboljšo pašo, razen ajde, imamo tod ob času, ko seno cvete, posebno žajbelj, to je nekako od srede maja do 10. junija. Namenil sem se že vnaprej, da bom odvezel tem panjem med, če ga bo kaj, in če bo za to vreme ugodno, na 12. junija, ker bo takrat že popolnoma zrel.

Paša je bila še dosti dobra, tako nekako srednja, nikakor pa ne kaj posebnega, in roji so se splošno, kakor navadno v tem času, razmeroma lepo razvijali.

Omenim, da sem imel že začetkom čebelarskega leta namen, izrabiti nekaj panjev, oziroma rojev samo za med, čeprav izčrpam moči čebel do skrajnosti, zakaj med je došel do cene, kakršna bi se mu pristojala že v mirnem času, plemenjakov in rojev sem imel skoraj več kot dovolj, denarja za k vojakom pa nič. Pomačaj torej, kdor more pomagati.

Da sem se odločil za dosego svojega namena Žnideršičevega panjů, je samoobsebi umevno, ker je za to mojstrsko urejen.

Dne 4. junija dopoldne, ko so čebele že dobro izletele na pašo, sem polovil matice vsem osmim čebelnim družinam, torej v mediščih, kakor v vališčih, ter jih zaprl vsako posebej v navadno matičnico z nekaterimi mladimi, a ne z najmlajšimi čebelami, ter jih položil zaporedoma vsaki družini na spodnjo deščico srednjega satnika. Da sem mogel djati matičnice pod satje, sem bil že pred časom izrezal na dotičnih satih na spodnjem delu primeren kosček. Osem matic ujeti v Žnideršičevih panjih, je igrača; v eni uri so bile vse v matičnicah. Naj pa poizkusi to kdo v dunaj-

skih panjih, in sicer ob času, ko so čebelna ljudstva na višku svojega razvitka, kakor je to začetkom junija! Povprečno bo rabil za vsak panj toliko in se bo moral še marsikaterega, ki ima kako prav živahno matico, po večkrat lotiti.

Namenoma nisem zaprl matic z nekaterimi (5—6) čebelami v Bentonove škatlice, kakršne so za razpošiljanje matic po svetu, v katerih bi imele svojo hrano, in sicer zato ne, da se je morala družina še nadalje brigati za svojo matico in jo hraniti, ker sicer bi se kmalu čutila brezmatično, in bi čebele napihnale matičnike.

Zakaj sem priprl matice ravno 4. junija? Zgoraj sem omenil, da sem se namenil odzvati med 12. junija. Če trajata prvi dve stopnji čebelne preobrazbe osem dni — tri dni kot jajce in pet dni kot ličinka —, je morala biti 12. junija že vsa zalega kot bube pokrita, in z odjemanjem medu sem lahko pričel, ne da bi izpadale ličinke ali sivi redilni sok, s katerim so mlade ličinke zalite.

Dopoldne sem vzel med iz medišč ter matice odstranil; dve izborni sem drugod porabil, dve sem pa strl. Popoldne sem iztočil med iz spodnjih štirih, matice izpustil iz »bržonov«, pobral iz panjev ločilne deske ter jih zamenjal s Hannemannovimi rešetkami, in za enkrat je bilo delo končano.

Da pojasnim nekoliko: Iz medišč sem pobral med in matice zato že dopoldne, da so se čutile čebele brezmatične ter se takoj po zamenjavi ločilnih desk z rešetkami sprijaznile z doljnimi čebelami. Združil sem jih pa zato, da bi imel močna ljudstva za lipič in pravi kostanj, ki dasta včasih prav znatno pašo.

Medu nisem vsega pobral, ampak samo iz treh in treh stranskih satov, srednje tri pa sem puščal; vendar sem ga natočil 40 kg. Sicer se okoli 15. junija že prične velikolistnata lipa, ali ta je neizdatna, in doba, ko začno črešnje zoreti, je pri nas najrevnejša za čebele. Tako je trdil že ranjki Rôpov oča in je imel prav. Lani pa tudi v tem času ni bilo nobene sile, in matice, izpočite po osmih dneh, so v kratkem zalegle sat za satom, kot deske, ne da bi se držale rednih kolobarjev. Take zaležene sate imenuje Kuntzsch »Brutbretter«.

Lipič ni dal lani skoraj nič medu, pač pa obilo pravi kostanj. Odvzel ga nisem več kot za pokušnjo, ali bil je pregrenak in sem ga pustil raje v panjéh, da naj bi se zmešal in oblažil z ajdovim.

Dne 4. avgusta sva sedela zvečer z našo Dánico na čebelnjaku na stari, po Rôpovem očetu podedovani skrinji, ter sva ugibala o bližajoči se ajdovi paši. Imam še dober posluh, ali otrok je le prej zaslišal, da poje nekje matica. Šla sva za glasom, in v enem žnidersičevcu je res čvrsto navijala pevka. In sva se posvetovala, ali naj pustiva panju rojiti, ali ne. Ker je bil panj izboren medičar in povrhu še priredba od Natkovega »Jagra«, in ker je bila ajdova paša že pred durmi, sva sklenila, naj izroji. Dne 6. avgusta je pevec res izletel ter se vsedel na dva kraja. Ena kepa je bila za dva navadna prvca, ena pa kot dober drujček. Večji roj sem vsadil na devet začetkov v Droryjev panj, manjšega pa v majhen panjič

normalne mere z izdelanimi satniki in sem oba do ajde močno pital. Večji je do konca ajde izdelal vseh devet satnikov do tal, in še dva izdelana sem mu moral primakniti, manjši pa je bil tudi dovolj močan za pleme. Tako sem imel tri plemenjake z mladimi maticami in posebno dobre vrste.

Dne 10. avgusta sem zopet obsodil matice ostalih treh Žnideršičevih panjev; dve v dosmrtno ječo, eno pa za celo dobo ajdove paše, in sem jih tudi takoj priprl brez vsake nadaljne preiskave prav po prekem sodu. Zakaj? Zato, da ob ajdovi bérnji ne bo v panjéh mlade zalege, ki bi jo morale čebele ob največjem delu hraniti in jo greti, bolj greti kot že pokrito. To je staro, diamantno pravilo za panji, ki se odločijo za med.

Eno matico sem na Mali Šmaren zopet izpustil, in sicer tistega panjú, ki sem ga hotel pustiti za pleme. Za pleme je bil odločen tudi oni z mlado matico, ki je dal pevca, oziroma dva obenem.

Dne 10. septembra je bil med že popolnoma zrel, in iztočil sem ga. Najprvo iz medišč onih dveh panjev, ki sem ju določil za pleme, potem pa sem popolnoma kasiral še ostala dva, matici strl in čebele dodal plemenjakoma.

Natočil sem 78 kg 75 dkg izvrstne kaplje in še par prijateljem sem dal nekaj pokušnje ter Dánici gobček namazal. Kljub temu pa je ostal še ves med v vališčih obeh plemenjakov, ki ga je bilo dovolj za močno povečane družine. Kot posebnost naj še omenim, da je pridobil eden izmed teh štirih panjev v šestnajstih dneh — od vštetege 20. avgusta do vštetege 4. septembra — 24 kg na teži, torej povprečno po poldrugí kilogram na dan, kar se mi za časa mojega čebelarjenja še ni pripetilo, tudi ne v letih 1895 in 1902, v katerih je bila ajda tudi posebno dobra.

Matica, ki sem jo izpustil na Mali Šmaren, je zalegla še tri sate, v kolikor niso bili napolnjeni z medom in obnožino, popolnoma, tako da bi bilo za prihodnjo pomlad dovolj mladih čebel. Vendar pa sem tudi to staro matico uničil ter pridjal družini malega trekovčka s čebelami in matico vred.

Ravno ko sem bil uredil še druge čebele za zimo, je prišla pozivnica z rdeče podčrtanim t a k o j !

Letos žalibog nisem z Žnideršičevimi panji mogel nič manipulirati, ker me ni bilo doma. Neki vojak je pač prevesil oba starca, toda prezgodaj, in Dánica je v prazna dva tudi vsadila po en roj, ali ta sta bila premajhna za toliko stanovanje, tako da Žnideršičevi panji niso prišli do polne veljave. Vendar sem odvzel o priliki štirinajst dnevnega čebelarskega dopusta starcema 17 kg črešnjevkega medu, pozneje še 9 kg žajbeljnovega in rojema 7 kg. Za zimo so preskrbljeni dovolj kljub popolni odpovedi ajde, medtem ko so kranjčiči, zlasti zadnji roji tako lahki, kakršnih še nisem nikdar uzimil. Ko bi pa vsaj nekoliko ne medila jelka, bi moral žveplati od kraja ali pa gledati, kako polagoma mrje uboga živalca.

Nekdo me je vprašal, če se mi niso nič smilile matice in čebele, ki sem jih priprl v matičnice. Da, smilile so se mi. Ali koliko je ljudi zaprtih, celo na leta, in niso tako ljubeznivo in dobro postreženi, kot so bile moje

jetnice. In končno se jim je vendar bolje godilo, kot toliko tisočem v strelskih jarkih. Sicer je pa dobri Bog rekel Adamu v raj, da naj mu služi vse stvarstvo, torej tudi njegovim otrokom. Nekaterim služijo konji, govedo in prasci; meni je pa poginil edini prašiček, tedaj naj mi služijo vsaj čebele.

Nekaj o žveplanju čebelnega satovja.

J. Kosi.

(Konec.)

Če sem se prej čudil, kako je bilo mogoče, da so večje izvršile v kratkem času tako uničujoče delo, sem bil v tem oziru na jasnem, ko sem pustil panji izvleči iz njih brlogov in jih prenesti na svoj dom. V mrvi je bilo gnezdo ob gnezdu in na tisoče večč v vseh variacijah; od najmanjšega črva do razvitega metulja so mrgoleli tam notri. Da čebele popolnoma oprostim te golazni, sem jih preselil v svoje panji na satovje, katero sem odvezel svojim ljudstvom, ki sem jih v tem času itak že zoževal. Le sate, v katerih je bila še zalega, sem obesil zadaj, da jih potem, ko ista izleze, odstranim. Satovje je bilo staro, luknjičasto ter pregrizeno, okvirji črvivi in so razpadali.

V kratkem času sem torej rešil podarjena mi ljudstva popolnoma večč.

Vendar pa še delj časa ni bilo pri teh čebelah opazovati tistega veselega vrvenja, kot pri mojih. Topo so lazile semintja, kakor bi pozabile na svoj od narave jim dani poklic, ter vedno v strahu pazile, kako se ubranijo tega nevarnega sovražnika.

S tem slučajem sem hotel dokazati, kako potrebna je snaga pri čebelah.

Da mi ni treba satovja žveplati, sem postopal ž njim dosedaj na različne načine.

Prvotno sem si primerno uredil na podstrešju, da sem ga tam obesil na prepih.

Bilo je dobro obvarovano pred veččami, vendar mi to ni ugajalo, ker so mi ob lepem vremenu čebele silile na podstrešje, če nisem oken zaprl.

Tudi izsušili so se sati močno. Pozneje sem jih zavijal v papir starega časopisja ter jih zložil na zračni prostor. Držali so se prav dobro. Bili so obvarovani pred prahom, ostali sveži ter obdržali svoj prijetni duh.

Vendar se smejo v papir zavijati samo popolnoma prazni sati. Sati pa, v katerih je še kaj medu ali cvetnega prahu, se pustijo v panjih do pozne jeseni, kadar večč izginejo, ter se spomladi dajo zopet preje v panji, ko nastopijo večče. To pa je mogoče samo v čebelarstvu, kjer ni preveč večč, ki bi napadle še vsak sat v panjih, če ni čisto zaseden po čebelah, kjer so ljudstva še v jeseni tako močna, da obvarujejo satovje pred istimi, ter so spomladi pred nastopom večč tako razvita, da se lahko razširijo.

Moje načelo pri postopanju s satovjem je torej za prihodnje to: Kadar so večše, nimam satovja izvun panjev, kadar ga pa vzamen iz panjev, ni več večš.

Sate pa, ki jih vzamem morebiti v dobi večš iz panjev, in to smejo biti le popolnoma prazni, zavijem v papir.

Kljub temu pa, da so večše že izginile, moramo sate, ki jih nismo zavili v papir, v pozni jeseni parkrat pregledati ter črvička, ki se bo tupatam vendar prikazal v kakem satu, z žrebljičkom izbacniti.

Isto moramo storiti tudi spomladi, prej ko sate porabimo.

Za tako ravnanje s satovjem je torej treba razen važnih predpogojev še precej pozornosti; in torej ne svetujem tega nobenemu čebelarju, kateri nima niti teh predpogojev, niti si vzame časa, da bi obrnil pozornost tudi satovju, ker zgodilo bi se mu lahko, da najde mesto istega kupček črvov. Jezil bi se seveda potem grozno nad mano, četudi po krivici.

Kakor torej že v začetku mojega članka rečeno, nimam nobene enotne metode, po kateri bi ravnal s satovjem brez žveplanja.

Sprožil pa sem ta članek že raditega, da se morebiti oglasi še kdo drugi k besedi.

Posebno rad bi vedel, kako ravnajo velečebelarji s svojim satovjem.

Recimo, da ima kdo pet sto panjev obljudenih. Imel bi ta čez zimo okolu pet tisoč satov izvun panjev.

Ali naj ima za vse te sate primerne omare, v katerih jih žvepla?

Dozdeva se mi to skoraj neverjetno.¹

Čebelarški zapiski.

Lakmayer.

Da, za napredujočega in naprednega čebelarja so neobhodno potrebni.

Jaz imam dva zapisnika. Enega doma na pisalni mizi, drugega pa na mizi v čebelnjaku.

Prvi je cela knjiga, razdeljena na dva dela. Prvi del ima napis »Commentarium actuuum apum et meorum« = »Razlaga mojih in čebelnih opravil«. Drugi pa »Memorabilia« = »Opazovanja, ki so vredna, da si jih zapomnim«.

V prvi del zaznamujem n. pr. kako so čebele prezimile, prve izlete, kakovost paše, kako sem bolne ozdravljaj, slabiče okrepil, kdaj med odjemal, koliko, komu in po čem prodal itd. itd.

V drugi del zapisujem svoja in drugih čebelarjev opazovanja, pričanja, dokaze in protidokaze, mnenja, pomote, izkušnje itd. Oba dela sta zelo zanimiva in poučna.

¹ Morebiti nam bo povedal gosp. Žnideršič, kako on ravna s satovjem. — Op. uredn.

V manj obširni zapisnik v čebelnjaku zapisujem kar sproti zgovino vsakega panjú posebej. Torej vsako delo, ki sem ga bil pri posamezni družini izvršil, kdaj, kako, s kakšnim uspehom ali neuspehom, odkod je matica, kakšna zalega, koliko obnožine, medu, kakovost satja itd. itd.

Ako imaš precejšnje število plemenjakov, je tak zapisnik skrajno potreben, ker brez njega ne moreš presoditi vrednosti plemenjakov in tudi ne izvršiti nujnih operacij.

Z njegovo pomočjo vzdržujem na istem višku popolnosti vse svoje plemenjake.

Vsega si ni mogoče zapomniti!

Res je nekoliko več dela, a se izplača!

Čebela v stari in v novi čebelarški šoli.

(Konec.)

Filip Podgornik, učitelj, Gor. Trebuša na Goriškem.

Na 53. strani I. letnika »Sl. Čebelarja« je pisal gospod urednik: »Za svojega čebelarjenja sem prebral z največjim zanimanjem marsikatero čebelarško knjigo, poizkušal to in ono tudi praktično in bil naposled mnenja, da sem čebelar po volji božji. A ko sem videl Gerstungove čebelnjake in slišal njega, je izginila ta domišljija, kot izgine snežena kepa, kadar jo obdahne jug in obsije gorko solnce. Odprle so se mi oči in uvidel sem, koliko manjka meni in z mano vred veliki večini slovenskih čebelarjev, da postanemo pravi, napredni čebelarji.«

Enako sem mislil jaz, ko sem čital Gerstungove spise, enako misliš morda, cenjeni tovariš-čebelar, sedaj ob koncu tega spisa, če nisi že prej ničesar slišal o naukih nove čebelarške šole.

Ali ne odpirajo Gerstungovi nauki človeku res oči, da prične opazovati čebele s povsem drugega stališča, kot če o teh naukih ničesar ne ve! Gerstungovi nauki res nimajo povsem znanstvene podlage; vendar težje je verovati, da vladata v čebelni družini prosta volja in razum, kot pa da je čebelna družina organizem, ki se razvija po naravnem zakonu in redu, pod vplivom redilnega soka.

Da so Gerstungovi nauki pravi, je najboljši dokaz to, da se dajo v praksi z uspehom uporabljati.

Nezmotljivi seveda Gerstungovi niso, in vkljub vsem tem naukom ostane čebelna družina še vedno neko zažoneto bitje, a natančnejše in boljše razlage nam ni podal do danes še nihče!

Ako se končno neovrže dožene, da redilni sok ni kilus, temveč izloček slinavk, dobi Gerstungov nauk o toku redilnega soka od uda do uda organizma čebelne družine še trdnejšo podlago, zakaj ta tok redilnega soka se bo potem še lažje in upravičeno dal primerjati s krvnim obtokom v drugih organizmih.

Nezrašččenost udov organizma čebelne družine nas ne sme motiti. Saj zrašččenost bi mu bila le v gotovo pogubo!

»Vsak po svoje Boga moli,« pravi pregovor. Tudi čebelna družina, ali organizem čebelne družine povečuje s svojim čudežnim bitjem, življenjem in razvojem modrost vsemogočnega Stvarnika.

Resnici na ljubo.

(Konec.)

Vojna proti in za Žnidersiščev panj se je končala s popolno zmagó onih, ki zagovarjajo vrline tega panjú. Povodi dolgotrajnim vojnám so bili včasih zelo malenkostni, trojanski ena sama lepa ženska, naši čebelarški vojni pa celo samo dvom tovariša Podgornika, je li Žnidersiščev panj res najboljši.

Urednik je obljubil že ob izbruhu te zanimive debate, da bo končno tudi on povedal iz lastne izkušnje svoje mnenje gledé Žnidersiščevega panjú, kratek dopust pa mu je omogočil šele sedaj izpolniti svojo obljubo.

Pred dvajsetimi leti, ko je bilo pri nas čebelarjenje s premakljivim delom šele takorekoč v povojih, je bila zelo zelo težka naloga prevzeti uredništvo čebelarskega lista. Nekaj Porentovih in tudi skočidolskih panjev je bilo pač še raztresenih po deželi, in najbolj sloveči čebelar tiste dobe je bil oče Pavlin s svojimi novimi ameriški panji. Ker je bil skrben čebelar, je dosegel z veliko mero — sicer je to izpremenil — tudi lepe uspehe, le škoda, da je ameriški panj tako »zboljšal«, da se ni moglo od nikoder do notranjosti, razen če se je panj potegnil iz skladovnice ter se mu odstranil z vijaki pritrjeni vrh. Vsled tega je moral pitati pri žrelu, kar ni bilo ob raznem času in vremenu ravno pripravno, ne za čebele ugodno. Prizidek na zadnjem delu je bil popolnoma ponesrečen, ker je notranja ločilna deska segala skoraj prav do dna. Pritrdil je tudi dno, tako da je izgubil panj pravi smoter ameriškega panjú, namreč da se lahko postavlja drug na drugega. Pravi ameriški panj bi se gotovo bolj razširil, kot se je »novi«, saj obiskavalo je moža nebroj za napredek vnetih čebelarjev.

Štajerci so bili gledé panjú dokaj na boljšem. Imeli so po zaslugi Jurančiča zelo razširjeni dunajski panj, ki so v njem pridelali do današnjega dne že na tisoče stotov medu. Dasi sem imel že takrat 30 krasno izdelanih dunajčanov, se vendar nisem mogel ogreti za to vrsto. Niso slabi ti panjovi, le njih opravljanje je zamudno in težavno; niso za vsakega. Zlasti v posebno dobrih letinah jim je le najboljši praktik kos. (Oprosti, ljubi Jurančič, nisem preveč rekel čez Tvoje ljubljence!)

Treba je bilo torej iti po svetu gledat, kako čebelarijo drugod. Pred dvajsetimi leti se je vršil v Bruselju mednarodni čebelarški kongres v zvezi z mednarodno čebelarsko razstavo. Težko je bilo tam iz-

birati izmed toliko panjev! Mislil sem si: »Droryjev panj je po vnanji obliki še najbolj podoben kranjskemu; poizkusimo, morebiti bo všeč našim Kranjcem.« Obenem mi je prav toplo priporočal neki Geilen iz Cah (Aachen) Gerstungov panj. Na prvem predavanju v Št. Vidu nad Ljubljano sem prvič predstavil kakim tridesetim čebelarjem oba panjū. Oh, to je bilo smeha nad tema »skrinjama«! Največji porogljivec pa je bil rajnki Bizjan iz Podutika. Bog mu je odpustil ta greh, jaz tudi, ker čez tri leta je na občnem zboru čebelarskega društva v Ljubljani trdil, da je gerstungovec, kakor je velik, vendar še premajhen.

Droryjev panj ni mogel dobiti tal, Gerstungov pa se je vendar še za silo razširjal. Pa kaj, ko je bila takrat za izdelovanje panjev pri nas še večja mizerija, kot je danes. Sicer pa je že skrajni čas, da se kaj ukrene gledé izdelovanja panjev, da se vsaj Žnideršičev panj po zaslugi razširi, ker to bo vendar deželi, narodu v korist. Da se je gerstungovec vsaj toliko razširil, kot se je, je v prvi vrsti Žnideršičeva zasluga. Precej teh panjev je razposlal sam po Kranjskem, največ pa je k temu pripomoglo njegovo vzorno čebelarstvo, kjer se je vršilo več predavanj. Živa beseda in dober zgled! Koliko prerojenih čebelarjev je šlo od njegovega čebelnjaka!

In zdaj nam je ustvaril še panj, ki mu bodo hvaležni zanj slovenski čebelarji gotovo še veliko let. Ali ni ga ustvaril iz nič, temveč zvaril je prednosti raznih panjev dobro premišljeno v enega samega po dolgih, vztrajnih in dragih poizkušnjah. Nobeno človeško delo pa ni čisto popolno, zato bo dodal panju še sam ali drugi kaj novega, oziroma mu bodo kaj odvzeli ali predrugačili, vendar v bistvu se za daljšo prihodnost ne bo izpreminjal. Žlebičje n. pr., kakršno mu je v novejšem času Žnideršič vstavil sam, panj le spopolnuje, ali táko, kakršno je napravil neki mizarski mojster z Gorenjskega, je panj pokvarilo skoraj do nerabnosti. Zato so kot reformatorji panjev poklicani samo iz vrst čebelarskih praktikov, in sicer najboljših.

Ne bom našteval raznih prednosti Žnideršičevega panjū, saj so jih nanizali razni priznani čebelarji v številnih člankih »Resnici na ljubo« celo rešto, trdim samo s preudarkom in z mirno vestjo, da za kraje, kjer čebel ni treba v pašo nositi, — ne voziti, ker vozijo se Žnideršičevi panji lahko, — nimamo panjū čez ta panj. Toda vse ni za vsakega, in sem zadnji, ki bi priporočal ta najmodernejši panj že zdaj v splošno vpeljavo. Pravim že zdaj, ker zdaj še pretežna večina naših čebelarjev nima dovolj šole za napredno čebelarstvo, in ker je treba za Žnideršičev panj celega moža. Lepo se je začel razvijati pouk o racionalnem čebelarstvu, in osrednje čebelarsko društvo je storilo, kolikor je pač moglo po svojih skromnih močeh. Toda predavanja po par ur ne zadostujejo, bodré pač čebelarje, ali ti se v tako kratkem času premalo naučé. In zdaj ob vojnem času se je prekinilo še to. Zato bo treba po vojni vse drugače pričeti. Naloga glavnega odbora osrednjega čebelarskega društva bo, sestaviti načrt smotr enega čebelarskega pouka,

teoretičnega in praktičnega, ga predložiti deželnemu odboru, in če bo volja deželnih očetov, dvigniti kranjsko čebelarstvo, bodo dovolili sredstva, s katerimi bo mogoče to doseči. Toda s par tisočaki se ne bo doseglo ničesar! Večna narodna škoda pa bo, če se tudi v prihodnje ne bo pomagalo dvigniti stotisočev iz naročja matere narave, ki nam jih zaman ponuja leto za letom.

Upravičeno me lahko kdo pobara, zakaj vendar nimam več Žnideršičevih panjev, ako sem prepričan o njihovi prednosti v primeri z drugimi panjovi? Opravičeval se ne bom, ampak odkrito priznam, da zato, ker sem »tokar«. Veste, kdo je »tokar«? To je človek bolj kratke pameti. Pa v tem oziru nisem samo jaz tak možic, ampak še marsikdo, ki bi si Žnideršičeve panji še laglje umislil, nego si jih jaz, pa si jih tudi ne, dasiravno je takisto prepričan o njih dobroti, kot sem jaz. Svojih Janševih panjev z laticami ne bom zavrgel, že iz spoštovanja do našega velikega Janša ne, toda kadar bom šel sam v penzijo, bom dal v zasluženi pokoj tudi gerstungovce, dunajčane, droryjevce in vse druge vrste, s katerimi se že dokaj let z veseljem ubijam. V mislih imam že narejen načrt za svoj prihodnji uljnjak; ali če bo kdaj stal in kje, to sam ljubi Bog ve.

Letos smo bili čebelarji v tej okolici do ajde s čebelarstvo letino lahko zadovoljni. Ob ajdovem cvetju pa je nenavadna suša dosegla svoj višek; ob šestih zjutraj je bila ajda vela, kakor včasih ob dveh popoldne, in najnežnejše cvetje je bilo kar pricvrknjeno. Na sv. Roka dan sem pretehtal vse kranjice, potem pa zopet tisti dan po Malem Šmarnu. Panji so upadli po 20 dkg do 1 kg 10 dkg. Kaj takega gotovo ne pomni najstarejši ud našega društva. Oh, da bi bila taka ajdova bérnja, kakršna je bila lani, ko mi je nabral en sam Žnideršičev panj v 16 dneh 24 kg! Zagotovljen bi bil že letos moj prihodnji čebelnjak, in še tako prekvato stradati bi mi ne bilo treba po svetu, kakor tudi sinu ne, ki ga tudi zelo tare, čeprav je že »frajtar«.

Naposled še nekaj resnici na ljubo. Nekdo se je pri neki priliki spotaknil nad tem, ker imenujemo panj, za katerega tu gre, Žnideršičev panj in ne Albertijev panj? Ali je mar panj, kakršnega je sestavil Žnideršič, Albertijev? S tem, da je Žnideršič opremil svoj panj še z žlebičjem, nima ta z Albertijevim drugega skupnega kot to, da sta oba listovna. To mora priznati dotični kritik, sicer ne pozna Albertijevega panjú. Sicer pa imamo že na tucate različnih listovnih panjev raznih imen, in nikomur še ni prišlo na misel, da bi se vsi listovni panjovi morali imenovati Albertijevi panji, ker v resnici niso več Albertijevi, kakor Žnideršičev ni Albertijev. Nekateri so za izraz Alberti-Žnideršičev panj, ali če že mora biti Alberti zraven, naj bi bil še Gerstung poleg, ker je njegova mera okvirja, in povrhu še Berlepsch, ker je on okvir iznašel itd. Koliko sto imen panjev imamo! Možakar s par panjovi kar čez noč iznajde nov panj, ga krsti po svojem častitem imenu, ga opiše in hvali v kakem čebelarstem listu, da se kar med cedi

od panjů, in s tem je njegova zgodovina že tudi končana. Če pa naš rojak, ki je največji slovenski čebelar in izmed najboljših sedanje dobe sploh, sestavi panj, ki ima preizkušene prednosti in gotovo veliko prihodnost, pa naj ima njegov panj tuje ime!

Moj predlog je torej ta, da se imenuj panj, ki ga je sestavil naš Žnideršič, Žnideršičev panj ali žnideršičev ec, ali v božjem imenu kratko A. Ž. To pa ne toliko zato, ker ima ta poslednja označba tudi začetnico Albertijevega imena, temveč zato, ker obsega panj vse dobre lastnosti od alfa do omega, ali po kranjsko od a do ž.

Do zdaj se je na Kranjskem čebelarstvo na merodajnih mestih vse premalo vpoštevalo, premalo namreč v primeri z vsemi drugimi panogami kmetijstva. Koliko stotisočev se je s pridom porabilo za povzdigo živinoreje in vinogradništva! Tudi sadjarstvu se je pričelo v novejšem času posvečati po zasluženju več pozornosti. Ali s čebelarstvom se je ravnavo vedno kot s pastorko. Res je dobilo osrednje čebelarstvo po dolgotrajnih moledovanjih nekaj stotakov, semintja celo kak tisočak; toda kaj naj se doseže s tako malenkostjo? Že pred več leti se je sestavljal v neki seji glavnega odbora čebelarškega društva približen proračun za ustanovitev vzornih deželnih čebelnjakov, kjer bi se vzgajali čebelarji; po enega na Gorenjskem, Dolenjskem, Notranjskem in v Ljubljani, za štiri čebelarške mojstre, oziroma oskrbnike teh čebelnjakov in enega učitelja čebelarstva. Računali in računali smo in čimdalje smo računali, tem daljše obraze smo imeli. Naračunali smo pa vendar na okroglo 60 tisoč kron. Ker smo poznali razmere in smo vnaprej vedeli, da iz tega ne bo nič, smo črtali takoj 30 tisoč in naposled še 20. Ali še to je bil račun brez krčmarja. Majhno posledico pa je le imelo tisto računanje, namreč da se je z izdatno podporo pomagal postaviti vzorni čebelnjak v Marijanišču, kamor se zatekamo čebelarji ob občnih zborih in shodih. Ljubeznivi in blagi gospod prelat Kalan nas sprejme vsekdar, kot sprejme pristen kranjski čebelar prijatelja čebelarja.

Že samo pri tem čebelnjaku je dobila velika množica čebelarjev pravi pojem o naprednem, umnem čebelarstvu. Uvideli so, da nikakor ne zadočuje, če se samo nabavi Žnideršičev panj in vsuje vanj roj, ampak da obrat v njem zahteva mnogo več priprav in znanja, teoretičnega in praktičnega, kot pri kranjčju, ki je seveda povsem preprost. Sicer pa tudi v kranjčjih doseže ta čebelar mnogo boljše uspehe kot drugi, kakor izredi pri enakih sredstvih ta gospodinja veliko težje prasce kot druga. Že pri prašičjereji je treba vedeti, kaj prija živali, kako ravnati z njo, pri čebelarstvu v navadnih panjih že mnogo več, v modernih pa celo veliko. Zato je treba napraviti temelj za čebelarjenje v Žnideršičevih panjih s strokovnim poukom.

Kje bi bili že danes s kranjskim čebelarstvom, ko bi se takrat izpolnile omenjene sanje glavnega odbora! Koliko in kakšnega čebelarškega naraščaja bi že imela vsa Kranjska! Kdaj bi bila vsled tega lahko že ustanovljena centrala za med, ki bi v takih čebelarških letinah, kakor

je bila letos v nekaterih delih dežele, imela tudi dovolj hvaležnega posla. Deželni čebelnjaki bi bile tiste točke, ki bi iz njih izhajali žarki, vne-majoči in razsvetljuječi, da bi postala Kranjska slovita tudi po racijonelnem čebelarstvu, kakor je že slovita po čebelni pasmi. Našemu rodu leži ljubezen do čebel že v krvi, in to ljubezen gojiti je naša sveta dolžnost.

Frank Benton, sloveči ameriški čebelar, je trdil napram gospodu Ivanu Lampetu ob času, ko je preizkušal kranjsko čebelo in čebelaril na Hujah pri Kranju, da se na Kranjskem posamezne družine prav lahko s samim čebelarstvom prežive. Imenoval je razmeroma prav majhno število panjev, ki mi je pa ušlo iz spomina. Celo dobro pa bi se dalo živeti ob čebelarstvu z Žnideršičevimi panji, zakaj s temi se dado doseči donosi, kakršni so bili do zdaj na Kranjskem neznani celo v blaženih starih časih, o katerih vedo toliko povedati naši dedje. Letos, ko je med tako drag, niso redki čebelarji, ki so pričebelarili po 10, 20 in tudi več tisoč kron, pa tudi ob normalni ceni medu bodo Žnideršičevi panji marsikomu pomogli do blagostanja, ali pa vsaj izboljšali njegov gmotni položaj.

Ne vem, kaj bi počel z družino v teh od draginje sežganih časih s svojo učiteljsko plačo in dnevnimi šestnajstimi vinarji vojaške »gaže« ko bi mi ne pomagale čebelce. Hvaležen jim bom vedno, da me niso zapustile v sili.

Lansko leto sem prodal pred ajdovo pašo 60 kranjičev, ker sem slutil, da bo skoraj treba k vojakom, in ostalo mi jih je še 62, večina dunajčanov in raznih drugih panjev premakljivega dela. Le žal, da sem imel samo štiri žnideršičevce. Dasi pri nas razen ajde ni nobene posebne paše, so mi vendar ti štirje sami dali 118³/₄ kg medu, pa sem še pri točenju za gledajoče prijatelje tolikokrat podstavil krožnik pod cedilo, da lahko računam 120 kg. Iz dveh sem jeseni združil čebele z drugima dvema in jih prezimil še na samem ajdovem medu, ki ne pride v poštev pri omenjenih 120 kg.

Shod čebelarjev

Poroča H. Zirkelbach.

v Ljubljani, dne 15. avgusta 1917.

Na Vel. Šmaren dan, dne 15. avgusta t. l., je priredilo »Slovensko osrednje čebelarstvo v Ljubljani« pri vzornem čebelnjaku v Marijanišču shod, ki je bil za sedanje razmere zelo dobro obiskan. Na shod je prišlo nad 70 čebelarjev iz vseh krajev Kranjske. Shod otvori točno ob pol deseti uri g. predsednik Hafner. Najprvo je društveni tajnik in blažajnik Hinko Zirkelbach poročal o društvenem denarnem stanju. — G. Martin Humek, deželni sadjarski nadzornik in društveni odbornik, je zelo zanimivo in prepričevalno pojasnjeval, kako važna panoga kmetijstva je čebelarstvo že sedaj, po vojni pa bo postalo poklic in samo-

stojna panoga. Razlagal je, kako moramo čebelarstvo in posebno produkcijo medu dvigniti, ker sedaj gredo še vagoni in vagoni medu v izgubo. — Društveni odbornik g. Avg. Bukovic opisuje, kako silno je trpelo čebelarstvo vsled vojne, da je izmrlo na tisoče in tisoče panjev. Ker je že med vojno veliko povpraševanje po čebelah, se bo po vojni eksport tako razvil, da je nevarnost za naše čebelarstvo, da ne pridemo preveč ob čebele. V tem oziru se mora nekaj ukreniti, da obdržimo čebele. Meje naj se zapro, ozir. izvoz kontingentira. Pri tej točki se je vnela živahna debata, katere so se udeležili čebelarji in eksporterji. Slednjim se je priporočalo, naj se organizirajo. G. prelat Kalan je mnenja, da ni nasprotja med eksporterji in čebelarji. Tudi eksporterji so potrebni. Kolikor je odveč blaga, toliko naj se proda. To je v korist čebelarjev in eksporterjev. Čisto pametno je, da se izvoz kontingentira, da bo koristno čebelarjem in eksporterjem. Čebelarje je treba prepričati, kako visoke cene imajo čebele. Končno obvelja predlog predsednika, da pride v društvenem glasilu na razgovor, je-li umestno, da se izvoz živih čebel omeji, in za vsako leto posebej izvoz kontingentira.

Posebno živahen razgovor se je razvil glede cene medu. Shod je izrazil svoje strokovno mnenje, da se morajo cene presoјati v primeri z drugimi živili. Ker je redilna vrednost medu enaka surovemu maslu, ne bodi tudi cena medu nižja, kot surovemu maslu. 1 kg najfinejšega iztočenega medu naj se ne prodaja pod 10 K. Ta cena ni pretirana. V Švici, kjer ni take draginje, stane 1 kg medu 4 franke, to je 16 K, v Nemčiji 15 mark, na Dunaju prodaja centralno čebelarsko društvo med na drobno po 10 K, prekupci pa celo po 25 do 30 K, kar je seveda pretirano. Za vosek, in sicer najlepši, je bil shod mnenja, da bi bila najnižja cena 1 kg 16 K, za panji v trganje kilo najmanj 6 K, za suhe voščine kilo 5 do 7 K povprečno. — Glede neobdačenega sladkorja poroča g. predsednik, da ni skoro nikakega upanja, da bi dobilo društvo neobdačeni sladkor; zato shod sklene, naj se naprosijo gg. državni poslanci, da posredujejo pri vladi na Dunaju. Predsednik tudi poudarja, da ker bo povpraševanje po živih čebelah veliko, moramo zato ohraniti kolikor mogoče veliko čebel. Ne morite čebel in tudi ne prodajajte jih onim, ki bi jih morili, ne dajajte jih medarjem. Po vojni bo tudi kranjska čebela prišla do veljave. Pasma je treba ohraniti. — G. Bukovic poudarja, koliko koristnega je društvo že storilo za čebelarstvo in čebelarje, zato naj se člani društvu hvaležnega izkažejo s tem, da mu naklonijo stalen prispevek 1 K na leto, in bi udnina znašala 4 K namesto 3 K. Društvo ni dobilo med vojno ne državne, ne deželne podpore in je navezano samo na članarino. Tisk in papir se je pa med vojno podražil nad 300 odstotkov. Ta predlog je bil soglasno sprejet. — G. župnik Jakel iz Lahovč opozarja, da nekateri čebelarji iz radovljiškega okraja pripeljejo tja čebele v pašo in jih odpeljejo šele po Vseh svetih, kar je lahko v škodo domačim čebelam. Shod sklene, naj se v društvenem glasilu izjavi želja, da naj se čebele pravočasno odpeljejo, in

sicer na Malega Šmarna dan, kar bo v korist ne le domačim čebelarjem, ampak v prvi vrsti tistim, ki so imeli čebele v paši. — Na predlog g. Humeke sklene shod, da se vsako leto na Vel. Šmaren dan vrši tak shod, da se čebelarji dogovore glede cen. — G. Žnideršič iz Ilirske Bistrice poudarja važnost prepeljavanja čebel v pašo. Na Kranjskem je dovolj paše, samo izkoristiti jo je treba. Po raznih vprašanjih in odgovorih zaključí g. predsednik ob 12. uri shod.

Dr. Janez Ev. Krek †

Dne 8. oktobra ob 10. uri zvečer je umrl v Št. Janžu na Dolenjskem državni in deželni poslanec dr. Janez Evangelist Krek, mož globokega znanja, iskrenega narodnega značaja, ne-

umornega dela, mož velikih idej. — Ob njegovi prerani smrti so bili vsi listi polni njegovega slavlja. »Čebelar« pa mu postavlja ta skromni spomenik v znak hvaležnosti, ker je bil vedno naklonjen našemu čebelarskemu društvu. Če je potrebovalo to kake izredne podpore, se je bilo treba obrniti le do njega, in naprošena podpora ni izostala. Pri neki priliki je rekel, da bo imela vsaka šola na deželi prej ali slej vzoren čebelnjak. Stokrat škoda moža takih nazorov! Ljubi Bog naj nam da njemu enakega namestnika, njega pa venča z najlepšo nebeško krono!

Slovensko spodnještajersko čebelarsko društvo naznanja, da bo dobilo nekaj obdačenega sladkorja za čebele, in naj se člani spodnještajerskega čebelarskega društva, ki potrebujejo sladkor, tekom enega tedna po prejemu »Čebelarja« pri sodniku g. Zdolšek v Laškem trgu oglasijo, koliko sladkorja želijo, koliko ljudstev morajo krmiti, kakor tudi navedejo zadnjo železniško postajo in pošto. Opomni se pa, da se manj kakor 50 kg ne bo razpošiljalo, vsled česar naj se več čebelarjev pogovori, da dobijo sladkor skupaj. Končno se poudarja, da bo razdeljena množina zelo majhna. Sladkor se bo razpošiljal naravnost iz tovarne in ga bo treba tvrdki Emanuel Urbach & Co. v Pragi naprej plačati. — G. Zdolšek ne pošiljati denarja.

Listnica uredništva.

Zadnjič sem milo prosil za gradivo, pa ko sem prišel na majhen dopust, nisem našel ničesar doma. Nekaj gospodov sotrudnikov se me je pozneje vendar usmilito, in šele zdaj dobite »Čebelarja«, ker sam sem imel tudi, v kolikor nisem bil bolan, s svojimi čebelami dovolj opraviti, zakaj zelo so me že pogrešale. Ne jezite se torej nad zamudo, ker krivda ni samo na moji strani. Pošljite mi rajši kaj za svoj petdesetletni god in za zaključek dvajsetega letnika »Čebelarja«! Pa prosim vljudno, pošljite na moj stari naslov v Šmartnem pri Kranju, pošta Stražišče.

Udnina (3 K) in reklamacije naj se pošiljajo upravništvu »Slovenskega Čebelarja« v Ljubljani, dopisi in članki za list pa uredniku »Slovenskega Čebelarja« Fr. Rojini, nadučitelju v Šmartnem pri Kranju.